

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Let XXIV. - Štev. 20 (802)

T R S T - 29. decembra 1972

50 lir

**Zahtevamo, da
italijanska vlada
loči svoje
odgovornosti
od ZDA in obsodi
imperialistično
nasilje!**

Odločno obsojamo zločine ZDA v Vietnamu

Solidarnost s trpečim vietnamskim ljudstvom

Vietnamska tragedija se nadaljuje. Američani strahovito bombardirajo severnovietnamsko prestolnico Hanoi in druga mesta. Niso spoštovali premirja. Morda še nikoli ni bil položaj v Vietnamu tako dramatičen kot je prav sedaj. Po vsem svetu se dvigajo protesti. Čedalje odločnejše so zahteve po prenehanju vojne.

Nekaj ur zatem, ko je Nixon zavrnil sporazum o sklenitvi miru v Vietnamu, je ameriška vojska sprožila hudo ofenzivo. Letala so strahotno bombardirala področja, ki spadajo pod Demokratično vietnamsko republiko, zlasti glavno mesto Hanoi in pristanišče Hai-phong.

Ta odločitev ameriške vlade je povzročila zaskrbljenost po vsem svetu in hudo ogorčenje vseh miroljubnih sil. Celo v krogih, ki ne gledajo z naklonjenostjo na Demokratično vietnamsko republiko in na vietnamsko osvobodilno gibanje je prišlo do izraza neodobranje ameriških podvigov.

Izbruh sovražne eskalacije v Vietnamu je potrdil neiskrenost ameriških vladajočih krogov in najrazličnejših obljub, ki so prihajale iz vrst ameriških vladnih predstavnikov; eskalacija je postavila na

sramotni oder ameriško propagando, ki se je še pred nekaj meseci «ogrevala za rešitev» vietnamskega vprašanja.

«Ameriški imperializem je zasnovo najnovejšo eskalacijo vojne z zarotniško nakano, da bi zavlekel in okreplil agresivno vojno tako da

bi se pogajal s pozicij sile. Vietnamsko ljudstvo je privrženo miru, toda to mora biti mir v svobodi in neodvisnosti. Dokler bo ameriški imperializem trdovratno nadaljeval vojno, bo vietnamsko ljudstvo neomajno premagovalo vse težave in

(Nadaljevanje na 2. strani)

Odločno obsojamo zločine v Vietnamu

(Nadaljevanje s 1. strani)

pretrpelo vse žrtve, da izpolni oporo Ho Ši Minha in izbojuje končno zmago nad ameriško agresijo».

Tako je rečeno v sporočilu, ki ga je objavilo zunanje ministrstvo Demokratične vietnamske republike potem, ko so Američani sprožili strahovite bombne napade na področja severnega Vietnama.

Radio Hanoi je kmalu po začetku bombardiranja poročal, da so ameriška letala v nekaj urah odvrгла na področja Hanoja in Haiphonga na tisoče ton smrtonosnega razstreliva. «Zdelo se je, kot da se je nebo združilo z zemljo. Ognju iz zraka so se v Hoiphongu in okolici pridružile vojne ladje VII. ameriškega ladjevja, ki so napadle pristanišče z morja».

Povsem razumljivo je, da so bila pariška mirovna pogajanja takoj po obnovitvi grozotnega bombardiranja prekinjena. Predsednik severnovietnamske delegacije je obnovitev bombardiranja označil kot nesramo eskalacijo vojne.

Trditve ameriške delegacije na pariških pogajanjih, po katerih naj bi bila vlada DR Vietnama kriva za zastoj na pogajanjih so povsem neutemeljene. Ameriška vlada bo pred ameriško in svetovno javnostjo nosila odgovornost za napade.

«Sklep ameriške vlade glede bombardiranja ozemlja DR Vietnama dokazuje, da Američani namepravajo nadaljevati «vietnamizacijo vojne» zato da bi v Južnem Vietnamu vsilili neokolonializem, je poudarila Nguyen Thi Binhova, vodja delegaciječasne revolucionarne vlade Južnega Vietnama na pariških mirovnih pogajanjih.

«Minila sta že dva meseca, toda sporazum o prenehanju vojne in obnovitvi miru ni podpisan. Nixon si pomaga z najrazličnejšimi manevri, da bi pridobil še nekaj časa in odložil podpis. Nixonova kli, a ustvarja ozračje laži in utvar, da je mir blizu, medtem pa ZDA za konferenčno mizo zahtevajo ponoven pretres temeljnih načel sporazuma in hkrati krepijo vojaške operacije». Tako je bilo rečeno v komentarju, ki ga je po obnovitvi bombardiranja objavil radio Osvobodilne fronte Južnega Vietnama.

Tudi vodstvo KPI je objavilo ogorčen protest ter ponovilo solidarnost z vietnamskim ljudstvom. Vodstvo KPI je pozvalo italijanske mno-

žice, naj zahtevajo od rimske vlade, da posreduje pri ameriški vladi za takojšnje prekinitev bombardiranja Vietnama in za dokončno sklenitev mirovne pogodbe, komuniste pa je pozvalo, naj dajo svoj delež v enotnih akcijah proti vojni ter naj potrdijo vso svojo solidarnost z vietnamskim ljudstvom.

Poslanci KPI so pred dnevi pozvali predsednika parlamentarne komisije za zunanje zadeve poslancu Mora, naj skliče izredno sejo komisije, da bi obravnavala položaj v Vietnamu. V pismu, ki sta ga podpisala tovariša Longo in Berlinguer je podčrtano, da je položaj vietnamskega ljudstva dramatičen in da je ogorčenje proti napadalcem hudo.

Po vsej Italiji se množe manifestacije solidarnosti z vietnamskim ljudstvom ter zahteve po prenehanju vojnih grozot v Indokini.

Tudi v naši deželi so v teku protestne manifestacije. Nekatere občinske uprave so sklicale izredne seje. Občinski odbor v Dolini je na izredni seji obsodil početje Američanov v Vietnamu. V resoluciji je med drugim rečeno, da občinski odbor, v prepričanju, da izraža mnenje vseh občanov, ki so toliko prispevali k našemu narodnoosvobodilnemu boju, najostreje obsoja sklep predsednika ZDA, da obnovi zločinsko bombardiranje vietnamskega ozemlja prav v trenutku, ko je ves svet pričakoval pozitivno rešitev mirovnih pogajanj, kar hi vietnamskemu ljudstvu omogočilo, da po tridesetih letih stopi na pot miru in obnavljanja svoje dežele iz ruševin. Početje Američanov spominja na anusne zločine nacističnih okupatorjev, saj so uperjene predvsem proti nedolžnemu ljudstvu. Zato se občinska uprava pridružuje zahtevam demokratičnih državljanov, naj italijanska vlada loči svoje odgovornosti od ZDA.

Pomembna je skučna izjava, ki so jo v Trstu objavili mladi komunisti, socialisti in demokristjani. Skučna izjava pravi med drugim:

«Mladi komunisti, socialisti in demokristjani zahtevajo takojšnje prekinitev bombardiranja Vietnama, priznanje pravice vietnamskega ljudstva do svobode in samoodločbe obenem pa obsojajo podrejenost italijanske vlade interesom Združenih držav Amerike, kar po-

meni, da je treba ustvariti v Italiji tako politično koalicijo, ki bo odigrala samostojno in aktivno vlogo v izgradnji miru. To se lahko zgodi s priznanjem Demokratične vietnamske republike in s pozivom Združenim državam Amerike, naj takoj podpišejo v oktobru sprejeti sporazum».

Odbor za Vietnam je pozval Tržačane, naj izrazijo svoje ogorčenje nad zločinskim sklepom Nixona. V pozivu je med drugim rečeno, da je Nixon sprejel sklep o bombardiranju Vietnama prav tedaj, ko je ves svet pričakoval skorajšnje pozitivne rešitve vietnamskega vprašanja in s tem novo leto miru in ponovne izgradnje Vietnama izkazalo pa se je, kako so bile prazne obljube predsednika Združenih držav Amerike in njegovih zastopnikov, saj so služile zgolj predvolilni propagandi.

Tudi tržaški odbor za Vietnam je pozval italijansko vlado naj spričo dogodkov v Vietnamu ne stoji ob strani; naj jasno loči svoje odgovornosti od Združenih držav Amerike; naj zahteva takojšnje prekinitev bombardiranja in drugih napadov na Vietnam ter umik ameriških čet iz Vietnama; naj prizna Demokratično vietnamsko republiko ter poseže pri pristojnih mednarodnih forumih z zahtevo naj le-ti prisilijo Ameriko k spoštovanju sprejetih obveznosti.

Odklanjamo ločevanje

«Gospodarstvu» in vsem drugim, ki so z odstotki in drugimi metri prešteli število slovenskih glasov za KPI smo dolžni odgovoriti.

Ne dvomimo, da je število Slovencev, ki glasujejo za KPI, visoko. Tudi ne dvomimo, da za KPI glasuje večina slovenskih volivcev. To so pokazali tudi izidi, saj je od skupnega števila slovenskih svetovalcev 66 odstotkov komunistov, 17 odstotkov socialistov in 17 odstotkov SSI. Tudi to so številke, kajne?

Res pa je, da se za Slovence in njihova vprašanja zanima vseh 13 svetovalcev, tako Italijani, kakor Slovenci, ker je to pač dolžnost vsakega komuniste. Ne postavljamo v dvom ugotovitve, da bodo slovenski svetovalci KPI z večjo vnemo zagovarjali naše pravice, ker jih pač čutijo na lastni koži in tudi bolj poznajo. Odklanjati pa moramo vsak poskus, da bi naše tovariše ločevali. To ni praksa komunistov. Jamstvo za Slovence je namreč tudi strokovna in politična pripravljenost vseh komunističnih svetovalcev in vsi se bodo trudili, da bodo vredni tega zaupanja.

Ob zaključku starega leta

Ves miroljubni svet je upal, da bo pred koncem leta konec dolgotrajne grozotne vojne, ki jo junaško prenaša vietnamsko ljudstvo ob podpori in solidarnosti vseh socialističnih in demokratičnih sil.

Vsa pričakovanja, upanja in želje po vzpostavitvi miru so ameriški imperialisti načrtno pokopali, ker so se odrekli spoštovanju in podpisu že doseženega sporazuma v Parizu.

Za nedosežen mir so hinavsko skušali navaliti odgovornost na predstavnike Demokratične vietnamske republike in na osvobodilno fronto Južnega Vietnama.

Nixonove laži niso prepričala nikogar, ker je vsem znano, da tisti, ki nočejo miru se nahajajo v Washingtonu in Saigonu. Nixon je obljubljal mir samo v teku kampanje za predsedniške volitve, ko pa je bil ponovno izvoljen, je zopet in nesramno pokazal, da je odličen zastopnik najbolj temnih in reakcionarnih tendenc v ZDA.

Kaj si Nixon obeta z obnovljenimi zločinskimi letalskimi napadi glavnih mest Severnega Vietnama ni znano, gotovo pa je, da preizkušeni vietnamski narod pod vodstvom svoje revolucionarne avantgarde ne bo nikoli klonil in da prej ali slej bo dosegel mir, svobodo in neodvisnost.

Ko pozdravljamo pomirjenje v srednji Evropi, ki je bilo prav tako težko vprašanje, upravičeno sodimo, da se z dobro voljo lahko rešijo tudi najtežja vprašanja.

Berlin in nove nemške meje na vzhodu, ki so izšle iz druge svetovne vojne, so za dolga leta predstavljale nevarnost za mir v Evropi in to zaradi revanšistične in konservativne politike nemških klerikerkalcev, ki jih podpira ameriški imperializem. Rešitev tega vprašanja ter sporazumi med obema Nemčijama in z vzhodnimi socialističnimi državami je eno najbolj pomembnih in pozitivnih rezultatov leta 1972.

Pri nas in v Italiji, posebno v volilnih bojih se fašisti vselej spomnijo na mejo med Italijo in Jugoslavijo in na bivšo cono «B». Če niso neumni vedo, da so te meje nedotakljive; vendar to jim služi za umetno ustavrjanje napetosti in za podžiganje sovraštva do Jugoslavije in do slovenske narodne

skupnosti ter za motenje dobrih odnosov med obema državama.

Vsi fašistični poskusi rasizma in mrznje med Slovenci in Italijani se bodo izjalovili zaradi vedno bolj odločne protifašistične borbe za razvoj demokracije in bratstva med tu živečima narodoma. Na novembrskih volitvah so fašisti in desničarske gospodarske in politične sile v primerjavi z državno zbornimi volitvami nazadovali. Ta pozitiven proces se mora nadaljevati.

Potrebne so reforme za demokratičen razvoj italijanske družbe, za kar se delovno ljudstvo odločno bori. Dosežene reforme pa je tre-

*Vsem tovarišem
in prijateljem voščimo
srečno novo leto*

DELO

ba nujno in točno izpolnjevati, ker v nasprotnem primeru, kot je to dokazala reforma za gradnjo ljudskih stanovanj, pride do obratnih učinkov.

Največjo oviro za splošen napredek v državi predstavlja sedanja Andreottijeva vlada. Za poraz te vlade so danes mobilizirane vse demokratične sile od komunistov, socialistov do katoliških množic, ki se zavedajo, da ta vlada predstavlja tudi nevarnost reakcionarnih izbir.

Za nas Slovence ni vseeno kakšna vlada je v Rimu. Zahtevati mo-

ramo tako vlado, ki bo znala reševati tudi naša odprta vprašanja. Ker ne moremo ničesar pričakovati od obstoječe vlade, se moramo enotno boriti za njen poraz in za sestavo nove demokratične vlade, ki bo občutljiva za vsa socialna, gospodarska in naša narodnostna vprašanja.

V maju 1973 bomo imeli spet volitve in sicer za izvolitev novega deželnega sveta. Še enkrat se nam bo nudila prilika, da podrobno proučimo devetletno delovanje strank leve sredine v deželi. Že sedaj pa lahko trdimo, da levi center ni rešil gospodarskih in socialnih problemov, ki tarejo našo deželo.

Nič pozitivnega niso ukrenili za razvoj nerazvitih gorskih področij, medtem ko večji del industrijskih panog v nižinskih predelih preživlja težko krizo.

Neizogibno propada kmetijstvo in tudi obrtništvo ni dobilo zadostne zaslombe. Namesto da bi dežela skrbela za razvoj ljudskega turizma, je napela vse sile za razvoj razkošnega turizma, ki ne rešuje socialnih in gospodarskih problemov turističnih področij.

Dežela je postala birokratska in centralistična, kar je privedlo do tega, da zavira vsak demokratični vzpon in avtonomno delovanje krajevnih ustanov.

Ko smo se borili za ustanovitev dežele, smo si predstavljali, da bo to demokratična ustanova, ki bo tesno in odprto sodelovala s krajevnimi upravami za rešitev vseh

(Nadaljevanje na 4. strani)

Manifestacija goriških delavcev

(Nadaljevanje s 3. strani)

gospodarskih in socialnih vprašanj. Upali smo tudi, da bo deželna bolj odprta do nerešenih problemov slovenske narodnostne skupnosti. Ker deželna levosredinska vlada ni bila nikoli občutljiva do vseh teh vprašanj, smo imeli do nje vedno kritično stališče in smo predlagali pozitivno alternativo.

KD in ostale stranke leve sredine se čestokrat ponašajo — posebno kadar jim mi komunisti očitamo, da nimajo politične volje za reševanje vprašanj slovenske manjšine — da so one prispevale k ustvaritvi dobrega ozračja med Slovenci in Italijani, dobrih odnosov med obmejnimi prebivalstvom ter prijateljstva med Italijo in Jugoslavijo. Vse to in tudi drugo obstoja, ni pa nikakor res, da je zato zgolj zaslug levega centra, temveč je treba to pripisati demokratičnim množicam v naši deželi in naši partiji.

S tem pa ni rečeno, da so pravice Slovencev v Italiji rešene. Res čudno se nam zdi, da se nekateri Slovenci, ki se štejejo, da so edini zagovorniki narodnostnih pravic, naenkrat premislijo in se zadovoljijo z najmanjšimi drobtinicami, ki jih deželni levi center nudi Slovincem. Vse presrečni so bili, ko je levi center privolil vključiti v besedilo nepomembnega zakona besedo «Slovenec». Od takrat dalje je deželni svet izdal vrsto zakonov, a Slovenci nismo bili v nobenem več omenjeni niti kot jezikovna skupnost.

Isto tako je prišlo do zadovoljivega razpoloženja do deželne vlade, ko je predložila zakonski predlog za finansiranje dvojezičnega poslovanja in to kljub temu, da je vsakdo vedel, da gre za birokratski ter zelo omejen predlog in kljub temu, da čeprav je namenjen Slovincem, ne vsebuje besede «Slovinci». Tudi deželne podpore za delovanje slovenskih kulturnih, prosvetnih, športnih in vseh drugih ustanov so še vedno drobtinice v primerjavi s potrebami, ki jih te ustanove in društva imajo.

Dokler ne bodo vsi ti problemi pozitivno rešeni bomo komunisti, kot do sedaj, nadaljevali boj za demokratizacijo celotne deželne strukture in deželne vlade, kar predstavlja predpogoj za obče demokratičen razvoj, gospodarski in socialni napredek, mir in mirno sožitje, za utrjevanje bratstva med Slovenci in Italijani, za nove pridobitve v korist delovnega ljudstva, kakor tudi za priznanje in zaščito vseh narodnostnih pravic Slovencev.

DUŠAN LOVRIHA

Konferenca o odnosih med deželo in krajevnimi ustanovami

16. in 17. decembra je bila v Pordenonu konferenca o odnosih med deželo in krajevnimi ustanovami (občinami in pokrajinami). To konferenco je na zahtevo občinskih uprav in demokratičnih sil sklicala deželna vlada.

O odnosih med deželo in krajevnimi ustanovami so že svojčas razpravljali na raznih sestankih v krajevnem merilu in odobrene so bile enotne resolucije. O teh vprašanjih so razpravljali tudi občinski sveti v Dolini, Zgoniku in Doberdolu.

V središču razprave na konferenci v Pordenonu so bila zlasti vprašanja avtonomije in finančnih sredstev, to je o vprašanjih, ki so bistvenega pomena za uspešno delovanje krajevnih uprav ob najširši participaciji občanov pri gospodarskem načrtovanju ter reševanju perečih gospodarskih in socialnih vprašanj (stanovanja, šole, socialna in zdravstvena služba, javni prevozi, kmetijstvo itd.).

Komunisti (župani, deželni, pokrajinski in občinski svetovalci) so dali pomemben doprinos k poglobitvi razprave, opozorili so na odgovornosti deležne uprave ter dali konkretne predloge v korist razvoja avtonomije, gorskih skupnosti in pokrajin.

Tovariš Dušan Lovriha obširno govoril o položaju in potrebah slovenskih in narodnostno mešanih občin. Med drugim je poudarjal, da deželna zakonodaja nasprotuje avtonomiji kra-

jevnih ustanov, kar med drugim potrjuje tudi osnutek zakona, ki ga je izdelala deželna vlada glede prispevkov za delno kritje stroškov za dvojezičnost. (O tem vprašanju smo že večkrat razpravljali tudi na straneh našega glasila. Op. ured.).

Značilno je dejstvo, da so o vprašanjih slovenske narodnostne manjšine govorili samo komunisti. Deželni odbornik Varisco, ki je imel uvodni referat, je Slovence pozabil in prav tako je nanje pozabil predsednik deželnega odbora Berzanti, ki je povzel zaključke konference.

Sicer pa ni bilo tokrat prvič, da so predstavniki deželne vlade «pozabili» na vprašanja slovenske narodnostne manjšine. Sploh se vedejo tako, kot da teh vprašanj sploh ni. Če pa kdaj morajo o njih sprevovoriti, spregovorijo tako kot da so nepomembna, obrabna vprašanja.

Zastopniki «Slovenske skupnosti» so bili odsotni. Zastopnico goriške Slovenske demokratske zveze je predsednik konference izrecno povabil, naj spregovori, a zaman. Zastopnica SDZ je — molčala.

Prvaki SS in SDZ, ki se često proučajo za «edine zagovornike» slovenske narodnostne manjšine, so torej še enkrat konkretno pokazali, kako so jim «pri srcu» pereča vprašanja te manjšine.

* *

Zakon o priznanju kvalifikacije partizana

Senatna komisija za obrambo je odobrila zakonski osnutek, ki določa ponovno odprtje šestmesečnega roka za vlaganje prošelj za dosego uradnega partizanskega priznanja. Ta zakon bo stopil v veljavo, ko ga bo odobrila tudi poslanska zbornica, kar se pričakuje, da bo v kratkem storjeno. S tem ukrepom, ki je sad dolgih prizadevanj, bo dana možnost vsem bivšim borcem, ki niso še predložili prošnje ali pa so jo predložili prepozno, da si končno uredijo svoj položaj. Obenem se bodo tega zakona lahko poslužili tudi bivši interniranci.

Ta zakon je velikega pomena za vse naše bivše partizane, ki so zamudili prejšnje priložnosti. Poleg moralnega

zadoščenja nudi prizadetim tudi gmore koristi posebno državnim uslužben- cem, katerim priznava posebne privilegije za sedemletno anticipirano upokojitev. Sindikalne organizacije in delavske stranke se zavzemajo, da bi omenjene ugodnosti državnih uslužben- cev raztegnili tudi na vse ostale bivše borce ne glede na njihovo de'lo.

Upoštevajoč omenjene ugodnosti, ki se obetajo bivšim partizanom, menim, da bi morali vsi prizadeti čimprej zbrati potrebne dokumente, ki jih bo treba priložiti prošnji. Zato, tovariši, bivši borci, ki nimate še urejenega priznanja, pohitite in ne zamudite priložnosti.

ALBIN ŠKERK

Spominska svečanost na openskem strelišču

Zahtevamo, da se kraj mučeniške smrti junakov spomeniško uredi in zaščiti

Ob obletnici usmrtitve Pinka Tomažiča in tovarišev se običajno zbere na openskem strelišču množica slovenskih in italijanskih protifašistov, počasti padle, obudi spomin na tiste groze polne decembrske dneve leta 1941 ter obnovi zaprisego zvestobe ideji svobode, miru in bratstva med narodi.

Tudi letos je bilo tako. V nedeljo, 17. decembra popoldne so prišli na mučeniški kraj — ki, žal, še ni urenjen in zaščiten — številni zadevni ljudje iz mesta in okolice, položili cvetje pred spominisko obeležje, ki skozi vse leto iz nerazumljivih razlogov sameva zaklenjeno, kar daje občutek, da je nekaterim krogom v napoto. Ob obeležju so ti zavedni ljudje znova obnovili prisego, da bodo nadaljevali boj, ki ga padli niso mogli dokončati.

In prav letos je bila spominska proslava tembolj pomembna, ker smo pričla številnim podvigom nestrpnih, ki bi radi videli, da bi se povrnila era žalostnega spomina.

Trije govorniki so spregovorili: Stanka Hrovatinova, Dušan Hreščak in senator Paolo Sema.

Enotni antifašistični odbor je ob obletnici ustrelitve Pinka Tomažiča, in tovarišev naslovil na župana tržaške občine naslednji poziv:

«Podpisani slovenski in italijanski antifašisti protestiramo proti stanju, v katerem se nabaja kraj na openskem

strelišču, kjer so pod streli fašističnih pušk padli Pinko Tomažič, Viktor Bobek, Ivan Ivančič, Simon Kos in Ivan Vadnal, ki jih je zloglasno posebno sodišče na drugem tržaškem procesu 14. decembra 1941 obsodilo na smrt

zato, ker so bili Slovenci in antifašisti. V bližini so tri leta pozneje nacisti ustrelili skupino 71 talcev, manjše skupine talcev pa so bile ustreljene tudi pozneje.

Zadnja leta ima strelišče v uporabi italijansko vsedrjavno združenje strelcev. Res je sicer, da je obisk spomenika žrtvam drugega tržaškega procesa omogočen ob določenih dneh v letu in po predhodnem dogovoru z uporabnikom, vendar menimo, da je to premalo in da bi moral biti kraj, ki je svet slehernemu antifašistu, svobodno dostopen v vsakem trenutku.

Občina je o stanju strelišča že dolgo obveščena, saj so že 22. decembra 1967 takratni občinski svetovalci Wilhelm, Calabria, Burlova in Padovan vložili zadevno vprašanje ter je pristojni odbornik nanj odgovoril 12. oktobra 1968. Obljubam niso sledila dejstva in stanje se do dones v ničemer ni spremenilo. Zato ponovno opozarjamo občinsko upravo na problem in zahtevamo, da se kraj mučeniške smrti junakov loči od strelišča kot takega in da se spomeniško uredi, obenem s spomenikom 71. talcem, da se s tem dostojno oddolžimo spominu padlih, na državni cesti pa naj se tudi postavi tabla, ki bo mimoidoče opozarjala na spomenika. Menimo, da je vse to še toliko bolj važno danes, ko smo pričla vsakodavnim fašističnim provokacijam in bi morali posvetiti vse večje pozornost vrednotam antifašizma».

(Sledijo podpisi)

Preureditev občinske službe v Nabrežini

Občinska uprava ni upoštevala zahtev slovenskih občanov

Občinski svet v Nabrežini je pred kratkim razpravljal in sklepal o preureditvi občinske službe, o občinskem pravilniku in o staležu občinskega osebja. Po novem bo poslovanje občinske uprave razdeljeno na štiri oddelke. Prvi oddelek zajema tajniške posle in splošne zadeve, drugi oddelek finančne zadeve, tretji oddelek bo imel opravka z javnostjo in skrbel za prevode, pod četrti oddelek pa spada anagrafska in demografska služba.

Že pred več meseci je bila imenovana komisija, ki je imela nalogo, da izdela osnutek novega organika in pravilnika. Že takrat se je govorilo, da morajo občinski uslužbenci, ki imajo stik z javnostjo, obvladati slovenski jezik.

Besedilo pravilnika je izdelal občinski odbor. Žal je zahteva po znanju slovenskega jezika obveljala samo v enem primeru, tj. v primeru načelnika tretjega oddelka.

Pravijo, da bo načelnik tretjega oddelka vršil posle namestnika tajnika. To pa se ne more zgoditi, ker po znanju občinskega tajnika ne more nadomeščati načelnik nekega oddelka občinske uprave.

Komunisti so zahtevali, da morajo vsi, ki imajo stik z javnostjo, obvladati tudi slovenščino. Torej tudi občinski tajnik. To zahtevo je sedanja večina v občinskem svetu zavrnila. Za sklep, ki ne upošteva pravične zahteve po znanju slovenskega jezika, je glasovala koalicija, ki upravlja občinsko upravo. Zanj so torej glasovali tudi prvaki «Slovenske skupnosti». Značilno pa je, da je en socialist glasoval za sklep, drugi pa se je glasovanja vzdržal.

Ker je zadeva zelo resna se bomo k njej še povrnili. Podrobneje bomo objasnili celoten potek razprav in zadržanje skupin, ki sestavljajo občinski svet v Nabrežini.

AKTUALNI KOMENTAR

Zaskrbljen razmislek

Podcenjevanje dogodkov na Koroškem ne more urediti razmer

Dogodki na Koroškem morajo izzvati resničen in zaskrbljen razmislek. Razlog je preprost: tudi po relativnem pomirjenju bednih orgij nacionalizma, kaže, da nekateri gledajo na te dogodke na način, ki ne ustreza tistemu, kar se je dogajalo in ne okoliščinam, v katerih je prišlo do eskalacije napadov na slovensko narodnostno manjšino na Koroškem.

Postavljanje tabel, ki so krajevna imena označevale razen v nemškem tudi v slovenskem jeziku (kar bi že davno moralo biti izvedeno!), seveda ne pojasnjuje vala šovinizma. Očitno je, da je to bil le dobrodošel povod, da bi lahko pokazali širše in tudi trajnejše naklepe.

Gre potemtakem za politične sile in težnje, ki jih dobro poznamo — nacionalizem — ki že desetletja igra svojo mračno vlogo v nekaterih kotih avstrijskega političnega prizorišča, nacionalizem, ki je še vedno zagledan v preteklost, nesposoben, da bi videl, kar je novo in napredno. Te sile — v vseh inačicah in v celoti, od starih, znanih nacistov mimo tradicionalnih velikonomških nacionalistov pa do navadnih omejenih malomeščanskih nacionalistov — te sile se torej vedno razvrščajo na isti strani, spreminjajo samo izgovore, zaveznike in sredstva.

Danes so seveda dobile «novo opravičilo» — v dejstvu, da je južni sosed Avstrije, Jugoslaviji kot socialistični državi uspelo — in sicer ob pripravljenosti tudi druge strani — da z Avstrijo vzpostavi dobre in prijateljske odnose in da je politika koeksistence evropskih držav, v njihovih medsebojnih obveznostih in pravicah, vzpostavili boljše odnose varnosti in sodelovanja — posebno sedaj seveda pomeni to nesprejemljiv izziv za ta nacionalizem.

Protijugoslovanska hajka in poskusi, da bi onemogočili izvajanje temeljnega zakona, na katerem je osnovana avstrijska neodvisnost in nevtralnost, se lahko vpisuje v širše načrte za preprečevanje urejevanja medevropskih odnosov na boljših in bolj demokratičnih temeljih. To pa dejansko ni nič drugega kot napad na to, kar pomeni osnovno vsebino težko doseženih dobrososedskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo.

Potemtakem to niso samo «npre-

mišljene provokacije neodgovornih elementov» in «nekontrolirani izbruh čustev», kakor jih nekateri prikazujejo. Takšno podcenjevanje dogodkov ne more urediti razmer. Pogajanje z nosilci protislovenske gonje ne bo moglo popraviti škode, ki je bila storjena, K temu lahko prispeva samo spoznavanje resničnega značaja in nevarnosti dogodkov na Koroškem.

(Po «Komunistu»)

Občni zbor Slovenske kulturne gospodarske zveze

Občni zbor Slovenske kulturne gospodarske zveze, ki je bil dne 17. decembra 1972 v Trstu, je obravnaval razna vprašanja s področja življenja in dela slovenske narodnostne skupnosti v deželi Furlaniji-Juljski krajini, dotaknil pa se je tudi nekaterih aktualnih mednarodnih vprašanj, npr. vprašanja vojne v Vietnamu, napetosti na Bližnjem vzhodu, protislovenskega šovinizma v Avstriji itd.

Ko je obravnaval dogodke v Italiji je občni zbor ugotovil, da fašizem ponovno dviga glavo, da skuša s terorističnimi akcijami ustvarjati psihozo strahu, da bi izsilil potrebo po «redu», v naših krajih pa si ostri zobe s protislovenskim nasiljem, kar potrjujejo tudi številne akcije, ki so bile izvedene na Tržaškem ali Goriškem, poudaril pa je, da se bodo organizacije in ustanove, ki so včlanjene v SKGZ, v skladu s svojim protifašističnim programom, borile proti fašizmu povsod, kjer bi se pojavil.

Občni zbor je tudi ugotovil, da je uradna politika Italije — namesto da bi se odločno uprla fašizmu ter uresničevala reforme, ki bi izboljšale družbene in socialne razmere — šla v nasprotno smer, kar občutimo tudi mi Slovenci na lastni koži.

Potem ko je občni zbor podčrtal, da je akcijska enotnost vseh Slovencev temeljni pogoj, da nam bodo priznane pravice in da zato morajo to enotnost gojiti in premagovati vse ovire, ki kakorkoli to enotnost ovirajo, je ugotovil, da obisk slovenske delegacije pri predsedniku vlade ni dal neposrednih konkretnih rezultatov in zagotovila, da bo sprejet zaščitni zakon, zato je bilanca enoletnega obdobja po obisku za Slovence nezadovoljiva in bodo potrebni novi napor celotne narodnostne skupnosti ob podpori vseh demokratičnih sil italijanske družbe.

V sklepih občnega zbora SKGZ je podčrtano, da sprejetje zakonskih ukrepov, ki bi zagotovili enakopravnosti in zaščite ostane temeljna zahteva vseh Slovencev v in zaščito Furlaniji-Juljski krajini.

V poročilu in razpravi so bili omenjeni osnutki zakonov za zaščito Slovencev v Italiji — prvega je predložila KPI — niso pa bili nakazani konkretni napotki za akcijo, ki naj podpre sprejem ustreznega zakona. Ponovno se je govorilo o «paketu», ki ga je SKGZ izdelala po zgledu južnotirolskega «paketa», čeprav, po našem mnenju, nima stvarne perspektive.

Med drugim je občni zbor ugotovil, da splošni gospodarski položaj dežele Furlanije-Juljske krajine, vpliva na gospodarske in socialne razmere Slovencev ter da zaradi tega mora biti obravnavanje tega vprašanja in zavze-manje stališč do njih še bolj prisotno v delu SKGZ in njenih članic ter da bo treba večjo pozornost posvetiti gospodarskim odločitvam, ki prihajajo z vrha, regulacijskim in urbanističnim načrtom, urbanizaciji, vojaškim služnostim itd.

Menimo, da se je občni zbor SKGZ premalo približal obstoječi stvarnosti širokih ljudskih množic, nerazumljivo pa je to, da ni govoril o delavskih bojih, o sindikalnih akcijah, o sindikalni enotnosti, ki postaja stvarnost in ki prav gotovo živo zanima tudi člane organizacij, ki so vključene v SKGZ.

Občni zbor SKGZ je namenil zelo malo prostora vprašanjem dežele, pokrajin in občin, politiki krščanske demokracije in drugih strank, ki sestavljajo levi center tako na deželni kot na pokrajinskih ravneh kakor tudi v nekaterih občinah, zlasti v tržaški in goriški občini. Že zaradi dejstva, da krščanska demokracija in levi center nista izpolnila raznih obljub bi občni zbor moral spregovoriti jasno besedo.

*

**Cenjene bralce vabimo,
da vpišejo naročnino
za leto 1973.**

Včlanjevanje v KPI

Kjer je sekcija čvrsta, je uspeh neizbežen

Ob začetku kampanje za včlanjevanje v partijo so prišli na dan nekateri elementi, ki bodo prav gotovo zbudili zanimanje med tovariši. Upravičeno lahko rečemo, da je v nekaterih krajih, kjer je sekcija partije postala pravo središče političnega življenja, uspelo povečati svoj vpliv in zvišati število članov. V tistih krajih pa, kjer ni dovolj sposobnih voditeljev, da bi avtonomno delali, zasledimo določene težave.

V Trebčah delajo komunisti ne da bi jih kdo silil. Njihova aktivnost je zelo razvejana. Tovariši se vneto udeležujejo tako na političnem kot na kulturnem, športnem in rekreativnem področju. Včlanjevanje v partijo je bilo v nekaj dneh stoodstotno zaključeno in na novo so bili vpisani 4 tovariši.

V Tovarni velikih motorjev so komunisti zelo aktivni. Njihova dejavnost je močno razvejana. Aktivno posegajo v vse probleme, ki so v zvezi z delom v tovarni, objavljajo članke, občino seznanjajo s problemi delavcev, prav tako tudi deželno upravo in parlament. Tudi v kampanji za včlanjevanje je prišla do izraza aktivnost tovarišev. Stoodstotno so bile obnovljene članske izkaznice, na novo vpisanih pa je 5 tovarišev.

Uspešno delajo tudi železničarji. V letošnji kampanji za včlanjevanje se je sekcija železničarjev povečala za 12 članov. V glavnem so to mladi tovariši.

Openska sekcija je dosegla zelo zadovoljive rezultate. Včlanjevanje za leto 1973 je bilo opravljeno stoodstotno in na novo so vpisani 4 tovariši. Ti uspehi so nedvomno sad aktivnega delovanja tudi na kulturnem in športnem področju.

Naj zaključimo z željo, da bi vse sekcije sledile tem primerom in s tem povečale vpliv partije, kar bo v korist delovnim ljudem

G. C.

ČESTITKE

Novoporočencema Marisi Škerk in Sergiju Kosmina čestitajo komunisti iz nabrežinske občine.

Čestitkam se pridružuje tudi «DELO».

Nabrežinski komunisti čestitajo novoporočencema Nadji Sosič in Bogomilu Gabrovec

Čestitkam se pridruženje tudi naš list.

Pevski zbor «Srečko Kumar» iz Repna je slovesno proslavil 10-letnico svojega uspešnega delovanja

Ogoljufani svetniki

Te dni v palači «Diana» sede predstavniki strank tiste večine, ki so ji pred Andreottijem dejali levosredinska. Med njimi je tudi predstavnik SSL, ki se — kot zagotavljajo njegovi prijatelji tisku — trže za vsako ped na kilometrski poti do enakopravnosti slovenskega prebivalstva tudi v tržaški občini.

O učinkovitosti tega neizprosnega boja ne dvomimo, čeprav si lahko predstavljamo, kako težko je predstavniku SSL, voditi pogajanja z močnejšim, od katerega je odvisen. Nekako tako, kakor se lahko Ngujen Van Thieu «pogaja» z Nixonom.

Ne gre za to. Dvomimo, da bodo pogajanja v palači «Diana» prinesla kaj novega za Slovence. Bojimo se pa, da ne bomo dobili niti tistih krav, ki so nam jih demokristjani prodajali že na živinskem sejmu, avgusta 1969, se pravi dvojezičnih napisov, tolmače vsem rajonskim konzultam in ulice po slovenskih pisateljih, pesnikih in borcih.

Lahko se zgodi, da bo del razgovora za zeleno mizo v palači «Diana» tak... «Poslušajte, za božjo voljo, mi moramo nekaj pokazati svojim volivcem. Zahtevamo dvojezične napise pred vami».

«Dobro veš, da smo vam jih že dali. Poleg tega pa so dvojezični napisi pred večino slovenskih vasi...» (Dolino, Zgonikom, Korošci in dr. v občinah ki niso tržaška, op. ur.).

«Drži. Postavili ste jih v Trebčah, Bazovici in Križu, a so vsi napisi v senci v senci dreves in grmovja. Lahko bi bili na bolj vidnem mestu, poleg tega pa še vedno stoje v teh treh vaseh enojezični veliki uradni napisi. Dvojezični pa so majhni in skriti».

«Naj bo. Bomo zredčili vejevje tistih dreves, če bo Belci, zaščitnik kraške flore in favne, to pustil».

«Kaj pa ulice?».

«Dragi prijatelj, zdaj pa pretiravate. Dvakrat smo vam že popustili, naj še tretjič? Poleg tega pa smo vam slovenske ulice dali že 1969, celo Ceschio smo poslali v vasi govorit ljudem...».

«Obljubili ste jih, to je res, pa nič več».

«Democrazia cristiana ima eno samo besedo, prijatelj. Niti besede več o tem».

In tako dalje, če nam je fantazija dopuščena.

Sicer pa.

Sicer pa je on. Bologna (DC) lepo razložil Andreottiju, zakaj Slovenci ne potrebujejo pravic in enakopravnosti. Rekel je, da so Slovenci že zadovoljni s tem, kar imajo. Kot dokaz pa je posl. Bologna navedel dejstvo, da so maja za politične volitve pripadniki «Slovenske skupnosti» glasovali za KD in njenega kandidata (glej «Piccolo», ki je izjavo objavil dobesedno). Andreotti, ki je tedaj sprejel na razgovor predstavnike SSL, se je takoj spomnil in si šepnil: «Bo že res». Morda se je spomnil pregovora, da «passata la festa, gabbato lo santo».

Sedaj je vrsta na SSL, da zakriči, če še kaj da na svoje devišstvo. V nasprotnem primeru bomo zares prisiljeni misliti, da se SSL zadovoljuje z vsakršno drobtinico, le da pride z gospodarjeve mize.

Črt

PS: «Mladika» mi je posvetila psihološko analizo. Moram samo poudariti, da v moji družini, kot v družini večine primorskih Slovencev, ni nihče nosil črne srajce. Pa tudi ne sukneje in dlobuka vaških straž ali baretke «legije smrti», še najmanj pa domobraskih škornjev. Ali pa je namig v «Mladiki» le freudianski lapsus?

Poziv enotnega protifašističnega odbora

Tržaški protifašistični odbor, ki ga sestavljajo demokratične organizacije, sindikati, komunistična partija, socialistična stranka in razna združenja je pozval stranke ustavnega loka, ki so zastopane v tržaškem občinskem svetu, naj zahtevajo od župana sklic seje občinskega sveta, na kateri naj bi obravnavali primere škadrističnega nasilja.

V resoluciji protifašističnega odbora je med drugim rečeno, da se v Trstu množe primeri fašističnega nasilja z napadi na posameznike, demokrate in študente. Kljub zahtevi javnega mnenja je odnos organov javnega reda ter sodstva do teh pojavov čedalje bolj mlačen.

Tudi protifašistični odbor v Trstu se pridružuje zahtevi, naj se MSI in ostale fašistične organizacije postavijo izven zakona.

Prosvetni dom na Opčinah

Prosvetno društvo Tabor na Opčinah preureja oder v domačem Prosvetnem domu. Stari oder je dotrajal. Obenem z novim odrom bo openski Prosvetni dom dobil tudi druge potrebne prostore, slačilnice in shrambe. Načrt, ki ga društvo že uresničuje bo zahteval velike stroške, zato bi bilo prav, da bi društvu priskočili na pomoč. Vsak prispevek v ta namen bo dobrodošel.

Razgibana dejavnost PD Vesna v Križu

Prosvetno društvo Vesna v Križu je zelo lepo proslavilo svoj zlati jubilej, v okviru katerega sta bili tudi svečanosti v počastitev spomina slikarja Alberta Sirka in gledališkega igralca Justa Košute.

V nedeljo, 17. decembra dopoldne je bila odprta razstava umetniških del Alberta Sirka. Razstavo si je ogledalo mnogo domačinov in okoličanov.

Istega dne pozno popoldne pa je bila v Ljudskem domu Košutova proslava pri kateri so poleg članov prosvetnega društva Vesna sodelovali tudi člani Slovenskega gledališča iz Trsta. Že sama udeležba na tej prireditvi je potrdila, kako hvaležno se naši

ljudje spominjajo Justa Košute in kako cenijo njegova dela na področju ljudske kulture.

Nepredvidene težave so preprečile, da bi ob tej priložnosti izšla brošura, v kateri bo opisan del zgodovine Križa in prikazana polstoletna dejavnost na kulturno-prosvetnem področju. Brošura bo torej izšla kasneje a izšla bo gotovo.

Po tem, kar smo slišali v Križu, lahko sklepamo, da se bo jubilej Vesne dejansko zaključil v letu 1973.

Odbor prosvetnega društva Vesna je zelo resno pristopil k delu za uresničitev vseh iniciativ. Lahko smo prepričani, da bo uresničil tudi tiste iniciative, ki jih doslej iz objektivnih razlogov ni bilo mogoče uresničiti; lahko pa smo tudi prepričani, da bodo sadovi prireditve trajni, da bomo tudi v letu 1973 ponavljali besede: dvorana je bila do kraja zasedena ter da se bo dejavnost društva odražala tudi na drugih področjih javnega življenja.

BCIKB

**BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
S.p.A.**

Glavnica L. 600.000.000 - Vplačana glavnica in rezerve L. 343.000.000

Vse bančne storitve in usluge

Vloge na hranilne knjižice in tekoče račune - zbiranje prihrankov za otroke - neprekinjena blagajna - varnostne skrinjice
Kreditni na tekočih računih - kratkoročna menična posojila

petletna posojila na stvarna jamstva

Menjalnica - Izstavljanje bančnih dovoljenj za uvoz-izvoz.

TRST, ul. Filzi 10

Telefon 38-101 - 38-045

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino
Direktor Marija Bernetič
Ureja uredniški odbor
Odgovorni urednik
Anton Mirko Kapelj
Uredništvo in uprava:
Trst — Ul. Capitolina 3
Dopisništvo v Gorici:
Ul. Locchi 2
Letna naročnina 1.000 lir
Poštni tekoči račun:
Trst 11/7000
Tisk: Típ. Riva - Trst
Ulica Torreblanca, 12